

ИСКРА ЛИКОМАНОВА

Барбара Рогалска

На 6 юли 2011 г., след тежко боледуване почина Искра Ликоманова.

В сухата биографична справка може да се прочете, че е била професор в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, специалист в областта на теорията на превода. Професор Ликоманова преподаваше в университетите в Шумен и Велико Търново, през последните няколко години работеше в Рим. Докторската си дисертация е защитила в Ягелонския университет в Краков, специализирала е в Карловия университет в Прага, в Оксфорд, в университета „Ла Сапиенца“ в Рим.

Изключително ерудиран научен работник, невероятен преводач от полски език. Искра Ликоманова преведе на български език стиховете на Вислава Шимборска, Чеслав Милош, книги на Тадеуш Конвиецки, Анджей Сташук, Йежи Кошински. Беше съавтор в антологията на съвременната полска драма. Автор на огромен брой публикации, статии, рецензии. Работеше до последния миг.

За българските и чуждестранните студенти – професор Ликоманова. За нас, нейните полски приятели – Искра. Красива, изящна блондинка, с небесносини очи, усмихната и чувствителна, която говореше съвършен полски език, без акцент. Беше привързана към полската литература и култура до такава степен, че със съпруга си Йордан, абсолвент на краковската Академия за минна и металургична промишленост, често говореха на полски, научиха на полски език седемнадесетгодишния си син Боян, който посещава училището към полското посолство в София...

През 1990 г. започнах работа като кореспондент на полското радио и телевизия в София. Ситуацията изглеждаше така, че трябваше да приема поста и работата твърде бързо, без необходимата езикова подготовка. На Балканите заварих сложна ситуация. След падането на комунизма в Полша бяха започнали бурни промени в целия бивш социалистически лагер. Пробуждаше се и България, „комунизирана“ несравнимо повече от Полша. С камера и микрофон отразявах тези промени не само в България, но и в страните от бивша Югославия, в Румъния и Албания. Огромна помощ в по-доброто разбиране на страната, в която работех, в интересните и важните времена, ми оказваше Искра. Тя още не беше професор, а млад научен работник в Българската академия на науките. Имаше свободно време. Няма да забравя миговете, в които почти всекидневно, сутрин се появяваше в моя софийски офис с купчина вестници под ръка. Първо имахме занимания по български език,

после четяхме и анализирахме пресата, разговаряхме за това какво става в политиката и културата, бърборехме на различни теми. Искра често ме придружаваше по време на срещите и интервютата за полската телевизия с известни български политици, като президента Желю Желев, както и с Тодор Живков. Беше с мен и в пробуждащата се тогава независима Македония, като с нейна помощ направих интервю с новоизбрания президент Киро Глигоров.

Опознах нейния дом и семейство, а майка ѝ правеше специално за мен прекрасното българско национално ястие с несрещано тънки кори – баница. Прекарах много недели с Искра и нейния съпруг Йордан в разходки по планинските пътеки на Витоша. Благодарение на тях се запознах с множество интересни хора от кръговете на младата българска интелигенция.

Нашето приятелство продължи и след отпътуването ми от България през 1994 г. Срещахме се винаги, когато беше във Варшава, а тя идваше често. Участваше в научни конгреси, семинари, конференции. Винаги блестящо подготвена, перфектно ориентирана в полската политика и култура. Няколко пъти водеше със себе си и малкия Боян, защото искаше да опознае Полша не само от книгите.

Имаше намерение да дойде в Полша и тази година. Не успя.

Неколцина приятели се молахме за Искра на 16 юли 2011 г., на панихидата, посветена на светлата ѝ памет във Варшавската православна църква. Винаги ще помним нейната мъдрост, интелигентност, обичта ѝ към Полша.

С огромна мъка и болка се сбогувам с моята приятелка и учителка.

Много рано си отиде, Искре!

Бел. пр. Текстът е публикуван на 03.08.2011 г. в „Газета Виборча“, Полша.

Превод от полски език: Светла Златарска